

Izraelská vláda je hrozbou pro zájmy USA, nejen pro hodnoty

NI nationalinterest.org/blog/israeli-government-threat-us-interests-not-just-values-206278

6. března 2023

Od ustavení tvrdé izraelské vlády loni v prosinci vyjadřují američtí experti na zahraniční politiku stále větší obavy o budoucnost zvláštních vztahů jejich zemí. S odvoláním na extremistické ideologie koaličních partnerů premiéra Benjamina Netanjahua varovali, že smysl těchto zemí pro „sdílené hodnoty“ – jeden ze dvou pilířů tohoto vztahu – je ohrožen.

Tato varování nabylo na naléhavosti od doby, kdy Netanjahuova vláda začala prosazovat plány na radikální přepracování soudnictví v zemi – plán, od kterého se všeobecně očekává, že pokud bude realizován, vyvolá ústavní krizi a možná bude znamenat konec izraelské demokracie.

Bohužel jsou tato varování založena na nebezpečné mylné představě: totiž, že zatímco izraelsko-americké „sdílené hodnoty“ jsou ohroženy, druhý pilíř tohoto zvláštního vztahu – „sdílené zájmy“ zemí – zůstává nedotčen; že i když program krajní pravice současné izraelské vlády může být pro izraelskou liberální demokracii špatným znamením, nehrozí, že by podkopával strategické zájmy USA.

Je pozoruhodné, že americká administrativa se také zdá být uvězněna ve stejné mylné představě.

V dosud nejvýznamnějších poznámkách ministr zahraničí Antony Blinken využil společného tiskového vystoupení s Netanjahuem v Jeruzalémě koncem ledna, aby vyjádřil své znepokojení nad trajektorií izraelské politiky mluvením o důležitosti demokracie. S odvoláním na pravdy, které měly být samozřejmé, Blinken připomněl izraelskému vůdci společné závazky jejich zemí „hájit a posilovat pilíře naší demokracie“.

O několik týdnů později ho následoval prezident Joe Biden. Po zvážení vznikající ústavní krize v Izraeli se Biden rozhodl zdůraznit svůj názor, že v sázce jsou především izraelské a americké sdílené demokratické hodnoty. „Génies americké demokracie a izraelské demokracie je v tom, že obě jsou postaveny na silných institucích, na brzdách a protiváhách, na nezávislém soudnictví,“ poznamenal Biden. "Vytváření konsenzu pro zásadní změny je opravdu důležité, aby se zajistilo, že se do nich lidé zapojí, aby mohly být zachovány."

Pokud lze americké a izraelské demokracie označit za geniální, je to více, než lze říci o pohledu administrativy na současnou izraelskou vládu a její antidemokratický obrat. Ve skutečnosti, soudě podle veřejné rétoriky Bidenovy administrativy, Washington nedokáže docenit, do jaké míry současná izraelská vláda ohrožuje nejen izraelsko-americké sdílené hodnoty, ale také společné zájmy zemí.

Palestinská fronta je pouze nejviditelnější oblastí, kde současná izraelská vláda podkopává zájmy USA. Expanzivní politika a eskalující násilí si již žádají značnou americkou pozornost, jak se odráží ve svolání mimořádného bezpečnostního summitu v Akabě koncem minulého měsíce a v počtu a četnosti návštěv nejvyšších amerických představitelů v posledních týdnech, včetně zjevně popudu – první okamžik generála Marka Milleyho, předsedy Sboru náčelníků štábů.

Přesto se také v otázkách bezpečnosti zdá, že veřejná rétorika Washingtonu uvízla v rejstříku morálky a hodnot. Například v reakci na výzvu izraelského ministra financí Bezalela Smotricha „vymazat“

palestinské město Huwara, mluvčí amerického ministerstva zahraničí Ned Price odsoudil slova jako „nezodpovědná, odporná a nechutná“ – termíny, které, i když jsou silné, vyvolávají spíše hluboký mravní (a tělesný) nechuť než politické nebo diplomatické pohoršení.

Taková rétorika je matoucí vzhledem k tomu, že politické a diplomatické zájmy nejsou v sázce o nic méně než morální hodnoty. Ostatně hrozí, že jakákoli nestabilita na okupovaných územích se přelije do Jordánska, jehož solidní většina obyvatel je původem Palestinci a hluboce se ztotožňuje s Palestinci na západním břehu řeky Jordán. Jordánsko je definováno jako klíčový partner USA a vše, co ohrožuje jeho stabilitu, podkopává strategické zájmy USA.

A zatímco Jordánsko je vedle Palestinců připraveno stát se bezprostřední obětí izraelské extremistické vlády, další sousední státy strategického významu pro Spojené státy by pravděpodobně byly zasaženy také. Režimy takových zemí jako Egypt, Saúdská Arábie a státy Perského zálivu jsou jistě dostatečně silné, aby přestály jakoukoli bouři na územích okupovaných Palestinci, ale dopad na ně by se mohl promítnout do politik a praktik, které jsou nekonzistentní, ne-li přímo protichůdné. Zájmy USA (stejně jako samozřejmě hodnoty). Ty mohou zahrnovat potlačení pouličních protestů a potlačení svobody slova proti komukoli, kdo by mohl využít situace ke kritice spoluúčasti nebo explicitních vztahů mezi kterýmkoli z těchto režimů a Izraelem.

Pokud jde o izraelské plány na vykuchání soudnictví, navíc samotnou skutečností, že tak blízký spojenec otevřeně a vzdorovitě porušuje základní americké hodnoty, by Spojené státy mohly utrpět strategické neúspěchy v jiných částech světa. Washington ostatně nadále používá demokratické a liberální hodnoty jako další nástroj ve své výbavě k prosazování svých zájmů po celém světě, od Latinské Ameriky po Asii a dokonce i Írán. Izraelská politika v Palestině již vystavuje Spojené státy obvinění z dvojího metru ze strany široké škály globálních aktérů; rozsáhlá imploze izraelské demokracie musí

pro Ameriku vytvořit nové výzvy na mnoha hranicích, jako je její angažmá s Čínou v Hongkongu nebo Tchaj-wanu nebo její úsilí využít lidové nepokoje v Íránu, aby donutil Teherán ke kompromisu ohledně revidovaného jaderná dohoda.

Jinými slovy, škoda současné izraelské vlády je jak pro zájmy USA, tak pro jejich hodnoty. Je načase, aby Washington čelil této skutečnosti a zvážil škody, které se Netanjahuova vláda chystá způsobit americkým strategickým zájmům na Blízkém východě i mimo něj.

Yonatan Touval je vedoucím analytikem zahraniční a bezpečnostní politiky společnosti Mitvim: Izraelský institut pro regionální zahraniční politiku.

Obrázek: Shutterstock.